

תורתך שעשועי

עלון לבת ישראל

פרשת ויגש

כאשר היה יוסף בכלאו, הוא חי את שגרת חייו בידיעה כ שעל פי הטבע הוא אמור להישאר שם עד סוף ימיו. והנה באחד מימי השגרה הוא נכנס לישון כבכל לילה, ולא ידע שבדיוק כעת חולם פרעה שני חלומות שיוציאו אותו מהכלא, ומאסיר עולם הוא יעלה למשרת המשנה למלך מצרים, יקבל את טבעת החותם המלכותי וילבש בגדי מלכות, ואפילו ירכב בחוצות מצרים במרכבת המשנה של המלך, מוקף פרשים וחיילי משמר, כשכולם מריעים לו בהתלהבות. גם כשקם בבוקר בבית הכלא הוא לא היה מודע לתכונה הגדולה והמהומה בארמון המלוכה, כאשר כולם עומדים נבוכים ולא יודעים לפתור את חלומות המלך המתוסכל באופן שיניח את דעתו, לאחר שסירב לקבל את כל הפתרונות שחכמיו וחרטומיו העלו בפניו. גם בני יעקב היורדים למצרים עם בנימין, לפי דרישת השליט המצרי, רכבו לאורך כל הדרך על חמוריהם כשלבם מלא תהיות בשאלה הגדולה: "מה יהיה?" הרי שמעון אחיהם הוכנס למעצר במצרים, ובקושי הצליחו להשיג את הסכמת אביהם שבנימין, הבן היחיד שנשאר לו מרחל, ייצא עמהם למסע המסוכן ולהיכנס לבית השליט המצרי העוין. ולא העלו בדעתם לרגע איזו הפתעה גדולה מכין להם אותו שליט "מצרי", כאשר לפתע יבשר להם בדמעות וברגש רב: "אֲנִי יוֹסֵף אֲחִיכֶם!" (בראשית מה, ד) ישיב אליהם את שמעון, וכל המשפחה תחזור להיות שלמה ומאוחדת לשמחת יעקב אביהם. כך גם בצרות הפרט ובצרות הכלל. לא פעם מוצא האדם את עצמו שרוי בתחושת מצוקה נוראה, כשאין שום סימן של אור בקצה המנהרה, ואינו יודע שממש באותו רגע רוקח אביו שבשמים מהלכים מורכבים שיעלו אותו לגבהים של הצלחה ופתרון אמיתי לקושי הגדול שחווה עד כה. נקודת המוצא בלב האדם צריכה להיות תמיד: "לְכָל זָמַן, וְעַתָּה לְכָל חֶפֶץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם" (קהלת ג, א). כל קושי שהאדם חווה במרוצת ימי חייו, אינו אלא ניסיון שנועד לגדלו ולהרימו על נס לגובה, ברוחניות או בגשמיות. וברגע שיגיע הזמן הנכון, ייחשפו בפני כל המהלכים שהיו נסתרים עד כה, ונרקמו זה עם זה על ידי מלך העולם, עד שהגיע זמנם להתגלות. וכמו שפירש רש"י את הכתוב במעמד הר סיני כאשר ראו כל העם "אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְפִידִם וְאֶת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֶת הַקֹּהֵל עֶשְׂרִי", והיה קשה להם להכיל את שמיעת הדיבור האלוקי (משום שלא היו במדרגת נביאים, וריבוי האור הפנימי גרם להם לתחושת קריסה. אלא שאף על פי כן רצה ה' שכולם ישמעוהו מדבר עם משה, כדי שכל העם ממש יהיו עדים למתן תורה ויעבירו את המסר לדורות הבאים), וביקשו ממשה רבנו: "דַּבֵּר אֵתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל יְדַבֵּר עִמָּנוּ אֱלֹקִים כִּי נָמוּת", והשיב להם משה: אֵל תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוֹר נִסּוֹת אֶתְכֶם בָּא הָאֱלֹקִים, וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יִרְאתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תִחַטְּאוּ" (שמות כ, טו-יז) ופירש רש"י "נִסּוֹת - לשון הרמה וגדולה, כמו 'הָרִימוּ נֶס' (ישעיה סב, ז)". הרי לנו שזוהי תכלית הניסיון – לרומם את האדם. ואיזו טעות גדולה יעשה אם יגיע חלילה לרפיון וייאוש, ויפסיד את התועלת הגדולה שהיה יכול להפיק מתקופת הניסיון אילו היה שומר על חוסן נפשי, ורק משתמש בקשיים ככלי להעצמת האמונה והביטחון, ולהתחזקות בתורה ובמצוות. גם על ביאת המשיח ועמו תחיית המתים ובנין בית המקדש השלישי נאמר: "וּפְתָאם יָבֹא אֶל הַיְכָלֹ הָאֲדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים, וּמְלֶאךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֹפְצִים" (מלאכי ג, א) "הָאֲדוֹן - הוא מלך המשיח, ומלאך הברית הוא אליהו הנביא, אשר הוא הנביא היחיד שעדיין חי, ובידו למשוך מלך על ישראל. וכל היודע זאת, מבין שרק בתקופה הנוכחית טרם בא המשיח ביד האדם לתקן את עצמו בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, משום שזוהי תקופת העבודה. אבל כאשר יופיע פתאום המלך

המשיח נעבור מיד לתקופת קבלת השכר, ובאותו זמן לא תהיה יכולת ביד האדם לתקן את עצמו ולהשתנות, לא בתשובה ולא בתיקון המידות, משום שמצבו הרוחני כמו יצולם באותה שעה, וישאר במצבו. וכל אדם חכם ונבון אינו מתפעל ומתרגש מגזירות הממשלה והאומות, ואינו ממתין לזמן בו לא יוכל להשתנות, אלא יודע שכל העובר עלינו אינו אלא ניסיונות שנועדו לרומם אותנו לחשבון נפש ולתיקון המעשים, עד ההגעה לשלימות הרוחנית הראויה. (הרב זמיר כהן)

שבת שלום

להאמין שכרגע זהו רצון השם

"ויגש אליו יהודה"

המפרשים עומדים על כך שיהודה הקדים לומר שלא ייחר אפו של יוסף קודם דבריו, וכשמתבוננים בכל אריכות דבריו לא מוצאים אלא חזרה וסיפור השתלשלות הדברים.

ונשאלת אם כן השאלה:

מה רצה יהודה בכל דבריו?!

נקדים:

כשנתבונן במצבו של יהודה באותו הזמן, נראה שהיה במצב קשה עד למאוד. הוא לקח אחריות וערבות על הנער בעולם הזה ובעולם הבא, וכפי הנראה להם באותו הזמן, הרי כעת נתפס בנימין, והם בעצמם התחייבו שמי שימצא אצלו הגביע, שוב ימות. והאיך יושעו מצרה זו?!

מבאר בזה ב'שפת אמת':

שיהודה לימדנו כאן יסוד גדול לכל מי שנמצא בצר ובמצוק, במצב של "הסתרת פנים". שהעצה היחידה במצב כזה, הוא, להעמיק בהכרתו ולברר בנפשו שבכל מצב, חמור ככל שיהיה, להבין שהמצב בו הוא נמצא - זהו רצון ה' יתברך.

בכל מה שקורה בכל רגע ורגע - הקב"ה רוצה שכך זה יהיה. הצער הוא רק חיצוני, אבל בפנימיות מוסתר הטוב, ועל ידי זה יצא מיגון ואנחה לפדות ולרווח והצלה.

מסביר ה'שפת אמת':

דבר זה נרמז כאן בפסוק, שהנה, יהודה הוא מלשון 'הודאה', והשם 'יהודה' מרמז על כל איש מישראל, ולכן נקראו 'יהודים' על שם שמודים לה' יתברך על כל דבר קטן וגדול, שיודעין שהכול ממנו.

וכאשר מודים על כל דבר, על ידי זה יכולין ליגש ולהתפלל על כל מצב שהוא.

וזהו 'ויגש אליו' - לה'. 'יהודה' - דהיינו בבחינת הודאה לה' על אף ההסתרת פנים, ומה אמר ומה ביקש? הוא לא חידש כלום! הוא רק חזר על כל השתלשלות העניינים, אבל בהכרה גמורה שהכל לטובה ולברכה ולקבל את רצון ה' יתברך בשמחה.

ואז אכן זכה ליולא יכול להתאפק יוסף שנתגלה כל ההסתרה וראו את הטוב בגילוי השלם.

המשפט השבועי: מי ששוחה נגד הזרם מגיע אל המקורות

איך הייתי חי בשקר

השבטים הקדושים היו המומים. זה באמת יוסף אחינו? ... וכי כל החיים חיינו בטעות והיינו בטוחים כי בן מוות הוא? ... "ולא יכלו אחיו לענות מפניו. "כמה פעמים אדם מגלה בחיים כי רוב שנותיו הלכו לריק ולבטלה, וכי אם היה מאין בבורא יתברך שהוא מנהל את העולם לבדו, והוא הקובע כמה ירוויח כל אחד, היכן יגור, עם מי יתחתן וכמה ילדים יהיו לו, ואף מהי עבור עליו בכל רגע ובכל שעה - כל חיינו היו משתנים. הוא לא היה כועס ולא טורח לפרנסתו שעות רבות. המעשה המדהים הבא סופר ע"י בעל המעשה בגיליון 'טיב הקהילה': "שמי הוא ג.ז. ורציתי לספר לכם את הזעזוע שעברתי בחיי, שילמד אותי כי 'כל המקבל על עצמו עול תורה - מעבירין ממנו עול דרך ארץ'. זהו כלל בטבע שברא ה' - אתה מסיר את ענייני העולם הזה לצורך לימוד התורה, אף ה' יתברך מסדר את העולם הזה לטובת לימוד תורתך". הביטוי 'עובד מצאת החמה עד צאת הנשמה', הוא המשפט הכי מתאים בשבילי. הייתי עובד החל מהשעה לפנות בוקר, ועד שעת חצות לילה בשתי משרות קשות ומפרכות. כל מה שעניין אותי זה רק עבודה וכסף. בממוצע עבדתי בין 18 ל- 20 שעות ביממה. הייתי מכור לעבודה ומשקיע את כל כולי בה. מיותר לציין כי את משפחתי כמעט ולא ראיתי, שלא לדבר על תפילות שבמקרה הטוב חטפתי מכאן קדיש ומשם קדושה אם בכלל. חיי היו מוקדשים לעבודה ורק בסוף שבוע הייתי רואה את אשתי והילדים וקצת את בית הכנסת, אם היה נותר בי עוד כוח. ואז, שבת אחת, היה בבית הכנסת שלנו 'שבת חתן' והגיע לדרוש במקום הרב גמליאל רבינוביץ שליט"א. הרב דיבר בצורה קולחת ויפה על תכלית האדם בעולמו, מדוע הוא נברא, ומה עליו לעשות בזמן חייתו הייתי מרותק ושתיתי כל מילה בצמא. הדברים נכנסו לליבי והתחלתי להרהר על עצמי: "מדוע אני משקיע יותר מידי בשביל העבודה? ...! והרי ה' ברא את האדם על מנת שיעבוד אותו ויקיים את מצוותיו. אומנם, נכון כי גזר הבורא על האדם שיעשה השתדלות, אך בסופו של דבר מה שנגזר על האדם שיקבל הוא זה שיהיה לו, אם כן, כיצד אני מוותר על תפילות ולימוד תורה שהם המטרה והעיקר שנשלחתי לעולם, בעוד שהכסף והעבודה הם רק אמצעי לעזור לי לעבוד את ה', אך גם הם נגזרו כמה ארוויח ואשתכר. אין ספק כי נפלתי בפח של העולם הזה, כשלא ראיתי את משפחתי שנים רבות. אינני מאמין - חייתי בשקר. "יצאתי מהשיעור המום ונסער. ניגשתי אל אשתי וסיפרתי לה את הסתירה הגדולה שגיליתי בחיי, וכי עד עכשיו חייתי בטעות. בלב רותח, אמרתי לאשתי: "מהיום אעבוד רק במשרה אחת, ואת חצי היום השני שלי אשקיע בלימוד תורה בכולל, ושהות בבית איתך ועם הילדים". רעייתי שמחה מאד ועודדה אותי לעשות את הצעד הזה, סוף כל סוף היא העדיפה בעל שחי נורמלי, לומד תורה וחי את המשפחה, למרות שמעכשיו ההכנסות יתכווצו בכחצי. גם אני ידעתי שאם אעבוד במשרה אחת בלבד, אצטרך להתמודד עם דוחק כלכלי לא פשוט, אך המשכתי לשנן לליבי את דבריו המאלפים של הרב, כי ה' מנהל את העולם וכי רק מה שנגזר שארוויח, הוא השכר שיהיה לי בסוף חודש, ואין הבדל אם יעבוד במשרה אחת או יותר, מה ששלי - יגיע אליי בדרכים אינסופיות של ה'.

מיד עם צאת השבת הודעתי למנהל המשרה השניה על פיטורי, והתחלתי שבוע חדש וחיים חדשים. היה זה ממש לידה מחדש. סיימתי את העבודה הראשונה וצעדתי לבית ברוגע ובשלווה. נחתי קצת בבית והלכתי ללמוד בכולל.

התפללתי במניין וחזרתי לבית בערב רגוע וטוב לב. אשתי כל כך שמחה לראות אותי יושב איתה ועם הילדים.

היתה זו הרגשה מיוחדת של הצלת חיים. תודה לה' שהאיר את עיני ונתן לי לעשות את הצעד הזה. אך אז הגיעה שעת הניסיון. ביום שני, מקבלת אשתי הודעה מהעבודה כי היא מפוטרת, עקב צעדי התייעלות של החברה. היינו המומים, עד שעשינו את הצעד הלא פשוט הזה, הרי שכעת היצר הרע נלחם בכל הכוח ולא רוצה שאלמד ואהיה עם משפחתי. ישבתי עם אשתי שעה ארוכה והתלבטנו איך להמשיך, ולבסוף החלטנו: "זה ניסיון משמיים ואנחנו לא נוותר. ה' ישלח לנו ישועה ופרנסה ממקום אחר. "הניסיון נמשך שבוע ושבועיים, אך אז החליט הבורא להראות לנו כי הוא 'לא ימנע טוב להולכים בתמים'. אשתי הוזמנה לראיון עבודה בתחום עבודתה. היא עברה את הראיון בהצלחה ונדרשה להתחיל לעבוד כבר מיום המחרת.

המשך בעמוד הבא...

אך הפלא הגדול היה, שהם הציעו לה משכורת של פי 3 ממה שקיבלה בעבודה הקודמת. בעבודה הקודמת היא קיבלה 2220 נטו, וכעת הם הבטיחו לה 8222 נטו עם תנאים משופרים. יותר מכך, העבודה הקודמת דרשה ממנו לנסוע שעה וחצי עד לעבודה, והרי שהעבודה הזאת היתה במרחק של 28 דקות מהבית. התרגשנו והודינו לה' ללא סוף. ראינו בחוש איך הפיטורין היו לטובה כדי להרבות את השכר שלנו, וכעת אוכל ללמוד בכולל עם הכנסות גדולות שנותנים לנו רווח כלכלי. למדתי על בשרי את הכלל: "כל המקבל על עצמו עול תורה – מעבירין ממנו עול דרך ארץ". אסור לחיות בשקר. הפרנסה מה', ואנו אחראים על לימוד התורה והמצוות. (מתוך טוב לחסות)

7 עובדות על עשרה בטבת

1. עשרה בטבת מציין את תחילת המצור שהטיל נבוכדנצר, מלך בבל, על ירושלים, ואת תחילתו של הקרב, שבסופו נחרבו ירושלים ובית המקדש ועם ישראל הוגלה לבבל למשך 70 שנה. אנו מוצאים תיעוד לעשרה בטבת, כבר בדבריו של הנביא יחזקאל, שהוגלה לבבל, כחלק מקבוצת הגולים הראשונה שנשלחה לשם בידי נבוכדנצר, 11 שנים לפני חורבן בית המקדש עצמו.
2. חוץ מעשרה בטבת, נוהגים צומות על החורבן בימים: י"ז בתמוז, תשעה באב, וצום גדליה בג' תשרי. בימים אלו (להוציא תשעה באב החמור מהם) אין אוכלים ואין שותים מעלות השחר ועד צאת הכוכבים. ועוסקים בימים אלו בחשבון נפש ובתשובה. ביום הצום נוהגים להוסיף בתפילה, סליחות הקשורות לצום, וכן קוראים בתורה בפרשת "ויחל משה".
3. י' טבת הוא יום שלישי ל-3 ימי פורענות וצרות שהיו לעם ישראל החל מח' בטבת. ביום ח' בטבת, תורגמה התורה ליוונית על ידי ציווי של תלמי המלך, וירדה התורה מגדולתה, ביום ט' בטבת, נפטרו מנהיגי העם, עזרא ונחמיה, ובמותם חשכו עיניהם של ישראל באותו הדור. ובצום עשרה בטבת, החל המצור על ירושלים.
4. בשנת ג' של"ח הגיע נבוכדנצר מלך בבל וצר עם חייליו על ירושלים, על מנת למגר ברעב את הנצורים בה ולכבושה (מלכים ב', כ"ה). במדרש תנחומא על פרשת תזריע מובא כי ביום עשרה בטבת היה אמור עם ישראל לגלות מארצו: "והיום היו ראויים לגלות, ומשום הצינה המתין להם הקדוש ברוך הוא והגלם בקיץ". ממדרש זה ניתן ללמוד את עוצמת רחמיו של הקב"ה על בניו, גם כשהם חוטאים ונגזר עליהם גלות - התחשב במזג האוויר הקר השורר בתקופת טבת, והמתין עם הגלות עד הקיץ.
5. צום עשרה בטבת נקבע על ידי הרבנות הראשית כיום "הקדיש הכללי", על אלו שנספו בשואה ואין ידוע יום פטירתם.
6. ימי הצומות נועדו לתשובה ולשיפור במעשינו כדי שירחם ה'ק עלינו, ויגאלנו בגאולה השלמה. בספר התודעה נאמר: "לא הצער והאבל הם העיקר בתענית, כי דיה הצרה שהיתה בשעתה; אלא עיקרה של התענית ותכליתה לעורר את הלבבות, לפתוח דרכי התשובה".
7. ישנה דעה שלא נפסקה להלכה, האומרת שאם עשרה בטבת חל בשבת – צמים בשבת, וזאת בניגוד לכל שאר הצומות שגזרו חכמינו, שנדחים ליום ראשון, כיוון ש"היום ההוא קשה לישראל מאוד, יותר מיום חורבן הבית. ומזה מופת כי צרה גדולה היתה וכל ההתחלות קשות". אמנם דעה זו לא נפסקה להלכה (שו"ע או"ח תק"נ סעיף ג'). על פי הלוח העברי הנוהג כיום, עשרה בטבת לא יכול לחול בימים שני ושבת, ולכן דעה זו לא היתה יכולה לנהוג למעשה. עם זאת, כאשר חל עשרה בטבת בערב שבת (יום שישי) מתענים באותו יום, על אף שבדרך כלל צומות שחלים ביום שישי נדחים ליום ראשון. החת"ם סופר כותב (ויקרא): "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו. נמצא שבכל שנה נתחדש חורבן חדש, וזהו בכל פעם כשמגיע אותו יום של עשרה בטבת, שהתחיל אז למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור יושבין בית דין של מעלה וגוזרין החורבן של כל שנה ושנה."

"כל השונה הלכות בכל יום – מובטח לו שהוא בן העולם הבא"

מוצאי שבת

לא יעשה מלאכה קודם שיגיע זמן צאת השבת המופיע בלוחות השנה.

רבנו תם

ראוי ונכון מאוד לכל אדם שלא לעשות מלאכה עד צאת השבת לשיטת רבנו תם (שבחורף הוא כחצי שעה אחר צאת השבת הרגיל, ובקיץ כארבעים דקות), מפני שרוב הפוסקים הקדמונים מסכימים עמו, ועל צבאם מרן השולחן ערוך והרמ"א. וכל הזהיר בזה, ישא ברכה מאת ה'. אשרי אדם המזכה גם לאחרים להוציא את השבת כרבנו תם. וכל שכן אם בעבר היה מחלל שבת, ועתה אזר עוז לקיים מצוות ה', אשר בודאי חובה קדושה מוטלת עליו להחמיר יותר כרבנו תם.

בתי כנסת רבים מארגנים שיעור בדברי אגדה לאחר תפילת ערבית, עד זמן צאת השבת לרבנו תם. ודבר זה אין ערוך אליו, שמזכים את הרבים בשעה שאין בה הרבה לומדים. וכל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו.

המוציא שבת כפי זמן רבנו תם, פשוט שרשאי לומר לחברו שאינו מחמיר כן, שיעשה לו מלאכה לאחר צאת שבת הרגיל. ש להקל לעשותם במקום צורך, קודם צאת השבת של רבנו תם, ככיבוי חשמל, טלטול מוקצה, הצטרפות לנסיעה ברכב

מתוך חשבת בהלכה ובאגדה

פיך מפיק מרגליות

הלכות שמירת הלשון עשין ו

אדם שיושב עם חבורת אנשי רשע בעלי לשון הרע, עובר על מצוות עשה של (דברים י" כ') "ובו תדבק". שמצווה להידבק בתלמידי חכמים, לאכול ולשתות עם תלמידי חכמים, ולעשות עסקים איתם כדי שילמד ממעשיהם. ומי שנדבק לחבורת רשעים, וודאי עובר על מצוות עשה זו.

הלכות שמירת הלשון עשין ז

אם מדבר לשון הרע בבית המדרש או בבית הכנסת, עובר על מצוות עשה של (ויקרא י"ט ל') "ומקדשי תיראו". ובית המדרש שלנו נחשב גם כן מקדש. ולכן אסור לחשב בבית כנסת חשבונות, מלבד חשבונות של מצווה כגון קופה של צדקה. וכל שכן שאסור צחוק ושיחה בטילה. ועל אחת כמה וכמה שאסור לדבר בהם לשון הרע ורכילות. ואפילו לומדי תורה בקביעות בבית מדרש שהותר להם לאכול ולשתות בבית מדרש, אם מדברים דברי צחוק והיתול, או לשון ורכילות עוברים על "ומקדשי תיראו".

מילתא דבדיחותא

• איך קוראים לו 'טלפון נייד' אם הוא מחובר למטען כל היום?

• הבוקר נופפתי לשכנה שלי במשך 10 דק' עד שהבנתי שהיא מנקה את החלון

• מרוקאי אצל פסיכולוג: עד גיל 15 חשבתי שקוראים לי תירגע

העלון מוקדש:

לרפואת: בן ציון בן חיה רות, נתן בן רחל
להצלחת: אורלין בת סוליקה, עוז בן
 שרה, מורן פניה בת אורלין, שמואל בן פניה
 פרומה, הודיה בת מורן פניה
לזרע קודש בר קיימא: מיכל נטלי בת סופיה
 עטרה, נטלי בת הניה
לדיווג הגנון: ירדן לאה בת אורלין
לעילוי נשמת: אושר בן תמר, אליעזר בן
 שרה, יפה בת לאה, פניה פרומה בת
 דבורה, משה בן לאה, לאה בת יפה, רונן בן
 עדנה, שמחה בת ג'מילה, אברהם בן
 יפה, ניצה רחל בת שושנה אסף אחיה בן
אסתר